

EZERSZÁZ (IX.)

BRASNYÓ ISTVÁN

VIII.

GESTA

Hegy öregapánk csinálta a hideget, Ég öreganyánk, akit az arimasztoszok imádtak, hozta ránk a világvégét, ami nemzedékeken át tartott, amíg csak meg nem született az Időtálló Fiú, és föl nem karolta mind a népeket;

S azok, összeállva, díszes szablyákat nem kezdtek kovácsolni, s éles, könnyű nyílhegyeket meg lándzsákat, s ettől kezdve már nem a vadászás állt szándékukban, hanem hogy másik földet induljanak keresni,

Odahagyták Szabíria szomszédságát, a földre ásott házaikat, s attól kezdve sátrakban éltek a szabad ég alatt, s megkeresték azoknak a folyamoknak a ligeteit, melyek az addig látottakkal ellenkező irányba folytak,

Miközben emberöltők múltak el valahol, ahogy az eső eláll, és nap-sütésben hullámszik a fű, s ennek a szélnek fúvását követve, melyet holtak lelke lebegtetett, haladva általa, ahogy a tenger hajói, nagy, sós vizek partja felé –

Át a sós sivatagokon, ahol táblákban terem a só, tartottak az idő vásárait, ahogy követségbe járnának, és akárki más barátságát keresték, és csereberéltek meg adtak-vettek, tudomást szerezve közben az időről, hogy számba veszik és számon tartják, mintegy kitérve az Időt-lenség elől, mely népeket mer hálójába . . .

Az Időtállók égi indákon ereszkednek alá, és sajkába szállnak, mert ismerik a folyók torkolatát, miként a meotisi mocsarak bejáratait, és az éles kagylóhéjjal ugyanúgy bánnak, miként a legacélosabb késsel – mesélik hosszan a látókká lettek és az idegen földekről érkezett remeték, akiket mindenütt újfajta csodálat és tisztelet övez,

Ahogy sorjában fölmondják a fejedelmhősök nevét.

Mert vannak, akik elgurítják az aranypénzt, és vannak megint mások, akik újra megtalálják,

És mintha sorsukat, egész népek sorsát hordoznák azontúl tenyerükbe zárva, hegyi népeket és hegyen túli népeket, akik hullócsillagokat ergetnek parittyájukból, s hegyi köveik sisteregve zuhannak a lapályokra, maguk pedig végigfutnak a pusztaságok peremének homokján,

Ezeket kell megnyerni ajándékokkal fából épített városaikban, melyeknek gerendafalain a követségek érkezésének tiszteletére megfűjják óriási fakürtjeiket, s ezeknek zengése mintha az égbolt kapuzatát tárná ki, miként ha sárkány lebbentené szárnyait, és mutatná mérhetetlen jonhát –

Mert az innen valókat kell hadrendbe állítani, e mindenkinél derekabbakat, akiket a tulajdon sárkányos vérük hevít és sarkall, és sohasem ismerték a félelmet,

Tágas nomád mezőkbe bocsátani hadaikat, ahol társulnak az íjhordó lovassághoz, hogy távoli erődök falait kezdenék ki, majdani zsákmányukat leendő emlékezetükbe rejtve:

Zafírt és ónixot, jade-ot, borostyánkövet, opál sohasem látott formáit, smaragdot és rubint, és csalóka, jeges hegyi kristályt, mint a bölcsesség követ.

És mindennek nagy darab földön híre járta, hogy rájuk akadt valaki, vezérlésre termett, akit lova diadalmenetben hordoz, olyan sima járással, hogy menet közben a kezébe adott ivókürtben meg sem rezzen a bor színe,

A serege pedig hatalmas, amit az északi föld csak kibocsáthatott magából, és tisztában van azzal, mely népek tudományára van szüksége, innen a vonzódása a zsidó hitűekhez és ugyanígy a mozlímokhoz, s a keresztények előtt sem hivalkodik a maga hitével, inkább titkolja istene

nevét, akinek senki által sem látva áldozik, alkonyati tüzek előtt, hol jóslataik fejtik ki a jövődómondók.

Minden napnak meglelve és feltárva a maga szentségét, elkülönült világban létezik, számos háznépétől megközelíthetetlenül, inkább ábrándképként, mint testi valójában,

Hallgatva naphosszat a dalba szótt idegen tapasztalatokat messzi földekről, figyelve a szavak árnyjátékára a regösök arcán, s átélve mozdulataikat,

Mintha nagy, lusta semmiben lubickolna, egészen elmerülve, míg csak fel nem támad mindennek az értelme,

És elgondolássá nem tömörül a vontatott dallam mentében a sok kósza szóbeszéd . . .

Miként ha valaki útja folytatásához kölcsönzött isteneket fogadott volna fel,

Mindazon isteneket, akiknek hitén van valamennyi hozzája húzó nép, mintegy bizakodva mindannyiuk pártfogásában, ugyanúgy, miként az alkalmak szülte szerencsében,

Tartva délnek, a folyamok futása mentén, nem sebesebben a pusztai tűzvész legelésénél a kiaszott mezőben, ekként vonulva évek hosszán át, hogy az ifjabból öregek lesznek,

Majd a széltől nyugatnak fordítva meglengetik tengeri bíborral festett zászlaikat, mert ezen a földön, itt, rajtuk kívül nem lakozik senki, csak ők meg a számos választott istenség, és itt nyugodtan élnek,

Ahogy a háborúk javát is, távol innen, sorra megnyerik.

Akik jártak Konstantinápolyban, sietnek vissza, mert amit ott látni, nem az ő szemüknek való, és nem erősíti hitüket –

A térdet és a fejet hajtó vasveretes lovagok a csak alázattal megközelíthető templomok tövében, melyeknek terein tart a rabszolgavásár, s a népek egymást mint idegent adják-veszik.

Az elmosódott levegőt idegen képzelet szüleményei népesítik be, miként az ártó szellemek nyűszítésükkel az éjszakákat, ahogy egymással viaskodnak az erdőben, vagy a síkok fölé szorulva a láthatatlan magasban, miközben lényükből deret s korai zúzmarát sziporkáznak, és csak a tűz lángja képes szembeszegülni velük,

És a deres éjszakákban nem tombol szerelem, hideg a tűzrakó lányok keze, s magányos, akár a kései varjú röpte, és csupa rejtelem, miként a sehonnan sem szüremelő és mindenütt jelenlevő sötétség selyme, amikor szálán fesleni kezd,

Mi sem fogan a magányosság tüzénél,

Amikor avatatlan kezek fölütik a háborúság hosszú lajstromát, melynek rovásait a halál veti,

Mit sem ér a varázslat, melynek révén a szörnyeteg elvadult szívére sújtanak, és a varázslónők hosszú, lángoló palástjukat vetik vele szembe, tüzet fogott uszályukat, mindent tudva a gyűlöletről és kétségbeesésről,

S hogy milyen szív kell ahhoz, hogy képes legyen más csillagzat iránt igazodni.

Akik napestig a feledéssel szemben tanyáznak, de nem vállalván e mulandóságot, riogó kürtjeikbe fújnak a meg-megiramló szél alatt, mely lángként a lovak sörényébe kapdos, és hosszan lengeti a lófarkakat, miként hajuk varkocsát is, melybe a halál jeleit fonták az életfa alatt, a hét ágra tartó fa tövében,

S ezt követően egy hirtelen estében itt vannak a Földnek ezen oldalán, ahol a telihold fényében minden önmagában múlttá válik, s elenyészik, csupán a jelent hagyva meg láthatóknak,

Minden más a szavak fortélyában lobog megfoghatatlanul, hogy végül csak a szónok lénye a hiteles –

E felfoghatatlanságot csak a nyíllövés íveli át, és átjárót nyit benne a szablyasuhintás, mint akik lovukkal új tartalomba ugratnak, ekként születve meg a semmi televényéről . . .

És foglyul esik itt a fény, miként a legyőzöttek élete a széjjelmorzsalódó világosságban, melynek tömbje a földre zuhan, ellepve porával a lét igéit, sehonnan sem jött, hevenyészett tartalmat öltve, átöltözve más jelentésbe, ily módon mintegy méltóságot nyerve, a megmaradó létezés igazolását,

Akik nem voltak szolgálók, nem lehetnek szolgálókká, akaratuk gyeplőjét kezükben tartják, érzik, miként markában a kötőfék feszülését a sivatagnak gyalogszerrel nekivágó, aki mintha csak az éjszakába lépne be, melynek jobb kézről eső kijáratát gonosz idő tartja megszállva,

És bal kézről eső kijáratát is ugyanez a gonosz idő:

Most lenne szükség az ördögűzők seregletére, akik nagy faszukat mutogatva felprédálnák a Gonoszt,

És tanácsukkal a madarak repülését követnék, azt a nyomvonalat, melyet a végtelenül hosszú történés írt a levegőre, hogy láthatatlan vonulata sohasem enyészhessen el,

A hatalmas példatár, ami madarak természetéből áll,

És madarak kiáltozása visszhangozza, amire nyomatékként ülnek ki a magasság csillagai, mintegy bemérve a távolságot, megjelölve azt a helyet, ahová, mily messze kerülve tőle, immár soha sincs senkinek sem visszatérése;

Oda, ahol az égboltra föltették az északi Örök Koronát –

E hely az, melyre holt szögben hullik a ragyogás, és nincs többé emlékezet, amely határolná.

Újdonatúj, indák rajzolataival tömören beírt, tük hegyével cifrázott palástjában mutatni fel az újdonatúj fejedelmet, mutatni a magasságnak, emelve súlyos vasakból erre az alkalomra kovácsolt pajzsán, mintha a látóhatár pereme emelkedne fel vele,

Hogy jelen legyenek e helyen mind a vezérek és mind a törzsfők, a jósök, a látók és a jövendölők,

Ha látták, és jósolták, és jövendölték ezt az időt, most elérkeztét hogy magasztalják fennen,

Akárcsak a csónakosok, akik a vizektől több napi járőföldre elvonszolt csónakjaik orrában állva, evezőkkel paskolják a puszta homok színét.

Sejtelmek égi sátra előtt tolonganak a legelőkelőbbek, akik megjártak minden ütközetet, és sebeik beforradván, bőrük, miként a gyümölcsfák kérge, szürke és érdes,

Nem léteznek számukra a világon olyan útvesztők, melyekből csukott szemmel ne találának ki, ne ismernék a törvetés és a cselvetés minden tudományát, s mily nehezen válnak meg fegyverzetüktől és méltóságuk jelvényeitől, átélni a fölmagasztosulást, részeseként a szertartásnak, melynek illatos füstje belengi arcukat, és mintha átírná arcvonásaikat,

Ködként ül meg a látóhatár alján, és befedi látóterük messzi síkjait, tudatuk szétterülő palástjaként:

Nagy vizeket szomjazók, és mérhetetlen földeket álmodók, most egyszerűen mindkettőnek a határán, mintegy vezéri sátrában, melynek magasán csillagábrák utaznak, a hozzájuk csatlakozó állatövekkel, felszítva az égi mezőséget,

Mintha felébredtek volna testük éjszakájában, és most szertecsatangolnak, ügyet sem vetve a Vadászra, a Vadászebekre vagy az Ökörhajcsárra – mintha szabadság virága nyitna az égi fán, melynek ránk terül árnyéka, és épp ránk illik,

Általa elrejtve felprédálni a biztonság koszorúba fonott borostyánjait, mint puszta kőoszlopok hegyében időző kabasólymok, bezárva röptük ívébe, e rejtélyes és kiszámíthatatlan kalitkába, amelyet természetük ír, magasan, a levegő láthatatlan selymére, miután megérkeznek vele a gazdátlan karavánok, és fölállítják rögtönzött oltárait.

Hogy az eredendő önkívület tényként nyerjen megfogalmazást, és kihűljön a tüzek hamujával, melyet két kézzel szórnak a szélbe, s ami fémesen kiolvadt belőle, annak felületén csillanjon a napvilág, minden oldalról közrefogva e sereget,

Körbezárva tágas gyepűivel, hogy innen már nem vezethet útja a felmálházott szekereknek,

Innentől csak az égi körforgás tart tovább, a csillagzatokat megőrlő malomé,

Ugyanazzal az indulattal, mely szertesét lakozó népeket kavart örvényébe; vagy elszánt szelével újtukra korbácsolt, s egyszer csak, sok nemzedék múltával, íme, megérkeztek, mialatt ki sem számlálta az eltelt időt, az egymást ellepő holdéveket.

Most csak ez az érces villózás a levegőben, miként a vízbe esett kard pengéjének tükröződése, amit mint csodát érkeznek nézni, amelyre csak nap fénye bukkanhatott,

S ez a fénylő didergés mintha még mindig itt bolyongana, pedig már mind rég eltávolodtak innen, lelkükben látótávolságon kívülre kerülve,

Mint aki ló fehérén világító állkapcsával ás tovább, már sötétedés után, csuromvizesen és csatakosan egyre csak ás, nehéz szívvel.

Hogy végül vaaminek mutatkozzon föltornyosulása!

De csak a Világóra homokja pereg alá, majd miután másik oldalára fordul a Föld, visszatér a homok a felső világba, miközben odalesz időnk, nem marad utána egy kecskeösvény;

Csak a hang, ahogy a penge zúgna el a levegőben a fejünk felett, vagy, túltéve rajta, a nyíl suhanásának közeli kígyósziszegése, mialatt a Mindenség a dolgát teszi, kivetett horgony közönyösségével:

Ezt fedi el a fejedelemasszony befoghatatlan madarának égboltként kitért szárnya.

(Folytatjuk)